

ב"ה

פרשת וירא

יצוה את בניו ואת ביתו אחריו לעשות צדקה

בראשית יח, יט.

בגלל שעשו צדקה זכו לצדקה מהקב"ה

הא לחמא עניא... בפסקא זו אומרים "כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח". ולכאורה הרי זה ענין של צדקה, שמזמין את כל הנצרכים כו', ואינו שייך לסיפור ביציאת מצרים, וגם לא לחג הפסח בכלל, וכפי שמצינו בגמרא^[1] ש"ר רב הונא כי הוה כרך ריפתא הוה פתח לבביה ואמר כל מאן דצריך לייתי וליכול?"

וכן סיום הפסקא, אודות השכר על הזמנת "כל דכפין" ו"כל דצריך" - "השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל, השתא עבדין לשנה הבאה בני חורין" - אין לו שייכות לכאורה לסיפור ביציאת מצרים?

והביאור בזה: יציאת מצרים היתה בדרך אתערותא דלעילא - כפי שאומרים בהמשך ההגדה^[2]: "ואת ערום ועריה"^[3], היינו, שלא היה אצל בני ישראל איזה ענין של עבודה כו', והגאולה היתה רק באופן ש"נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה (בכבודו ובעצמו) וגאלם"^[4], בדרך גילוי מלמעלה מבחינה נעלית ביותר (כפי שיתבאר לקמן^[5]), והיינו, שהיה גילוי מבחינה גבוהה ביותר ("מלך מלכי המלכים הקב"ה") שנמשך למטה מטה ביותר ("ואת ערום ועריה").

אך כיצד נעשה גילוי כזה?! - הנה על זה אומרים "כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח", שזהו ענין הצדקה:

אמיתית ענין הצדקה הוא באופן שאין לזה שייכות ונגיעה אפילו במקצת לקבלת שכר, אלא הנתינה היא בדרך צדקה בלבד, והיינו, שאם יש רק מישהו שהוא במעמד ומצב ד"דכפין" ו"דצריך", גם אם אין לו שייכות אליו, ומכל שכן שאינו יכול לתבוע ממנו, הרי הוא מוכן ליתן לו - שזהו מעין ודוגמא ורמז ליציאת מצרים, שהיתה באופן של צדקה, בדרך אתערותא דלעילא, כנזכר לעיל.

ולכן מתחילים הסיפור ביציאת מצרים מפסקא זו - כיון שעל ידי זה מעוררים את הענין דיציאת מצרים.

על פי זה יש לבאר גם את השייכות של הפיסקא "כל דכפין כו" לפיסקאות שלפניה ושל אחריה^[6] - דלכאורה אינו מובן: בנוגע לפיסקא שלפניה - "הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים" - מהי שייכותה להזמנת "כל דכפין כו", שזהו ענין הצדקה, שלכאורה הוא ענין בפני עצמו?

וכן אינו מובן מהי השייכות ד"כל דכפין כו" לפיסקא שלאחריה - "השתא כו' לשנה הבאה כו" - שאף שיש מפרשים^[7] שזהו ענין של שכר (שבזכות הזמנת "כל דכפין כו", הנה "לשנה הבאה בארעא דישראל... בני חורין"), הרי סגנון הלשון אינו משמע שזהו ענין של שכר, אלא זהו ענין בפני עצמו?

ולכאורה יש כאן שלשה ענינים שונים: (א) הודעה ש"הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים". (ב) הכרזה "כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח", (ג) תפלה ובקשה ש"השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל, השתא עבדין לשנה הבאה בני חורין". ומהו הקישור בין שלשה ענינים אלו, שכיון שבאים באותה פיסקא, בהכרח לומר שיש שייכות ביניהם בתוכנם ובפנימיותם.

והביאור בזה – על פי הנזכר לעיל:

כיון שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, הרי העובדה שבהיותם במצרים אכלו בני ישראל "לחמא עניא", מְהַנֶּה הוכחה שאופן הגלות היה במצב ירוד ביותר, וכמבואר בקבלה וחסידות^[8] הדרגא ד"לחמא עניא" ושייכותה לגלות מצרים. וכיון שכללות ענין הגלות היה (לא מצד התוקף של "הגוי אשר יעבודו"^[9], אלא) מצד הגזירה העליונה ש"גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם"^[10], הרי מובן שגם ירידת הגלות באופן ד"לחמא עניא" היתה מצד הגזירה העליונה.

ולכאורה: כיון שהיה מעמד ומצב ד"לחמא עניא", והוצרך להיות מצב כזה מצד גזירה מלמעלה - איך יצאו לפתע ממצב ירוד ביותר אל הגאולה?!

ועל זה אומרים "כל דכפין וכו": הסיבה לכך שאנו אומרים היום "כל דכפין וכו", היא, בגלל שאנו הבנים של "אבהתנא" שאכלו "לחמא עניא" ב"ארעא דמצרים", והנהגתם היתה באופן ש"יצוה את בניו ואת ביתו

אחריו לעשות צדקה"^[11], ועד לאמיתית הצדקה, ליתן לכל, ל"כל דכפין" ו"כל דצריך". ובגלל זה באה גם הצדקה מלמעלה - בחינת אתערותא דלעילא - להוציאם ממצרים.

וכן יהיה גם אצלנו – שעל ידי ענין הצדקה שבאמירת "כל דכפין כו", יהיה אצלנו ענין הגאולה, והיינו, שאף על פי שעכשיו נמצאים אנו בגלות, והרי אין זה באופן ש"לית דין ולית דיין" חס ושלום, אלא "השופט כל הארץ יעשה משפט"^[12], מכל מקום, מצד הצדקה שלמטה תתעורר הצדקה שלמעלה, ותבוא הגאולה. ולהעיר: לאמיתו של דבר צריכה להיות הגאולה גם מצד ההנהגה ד"מדה כנגד מדה"^[13], דכשם שאנו עושים צדקה, צריך גם הקב"ה לעשות עמנו צדקה, כיון ש"במדה שאדם מודד בה מודדין לו"^[14], אבל אין אנו זקוקים אפילו לענין של "מדה כנגד מדה", כי גם בלאו הכי באה הגאולה מצד ענין הצדקה שלמעלה.

קטע משיחת ליל ב' דהג הפסח, רשימת השומעים בלתי מוגה

תו"מ ה'תשכ"ט חוברת א' ע' 3.

[1] תענית כ, ב.

[2] פיסקא "במתי מעט".

[3] יחזקאל טז, ז.

[4] פיסקא "מצה זו".

[5] במאמר פ"ד (לעיל ע' .. ואילך).

[6] ראה גם שיחת ליל ב' דחה"פ תשכ"ז ס"ב ואילך (תו"מ חמ"ט ע' 307 ואילך). וש"נ.

[7] הגדת שמחת הרגל (להחיד"א) במקומו.

[8] ראה ד"ה הא לחמא עניא באוה"ת (ויקרא כרך ב) דרושים לפסח ע' תנג ואילך. ועוד.

[9] לך לך טו, יד.

[10] שם, יג.

[11] וירא יח, יט.

[12] ע"פ שם, כה.

[13] סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך.

[14] סוטה שם. וש"נ.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה